سیمای
امام حسین علیه السلام
و فرهنگ عاشورایی
در کتاب های درسی

محمدعلی کلهر

بسم الله الرحمن الرحیم

سیمای امام حسین (علیه السلام) و فرهنگ عاشورایی در کتاب های درسی

نویسنده:

محمد علی کلهر

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

سیمای امام حسین علیه السلام و فرهنگ عاشورایی در کتاب های درسی

مشخصات کتاب

نویسنده : محمد علی کلهر

ناشر : محمد علی کلهر

طرح مسأله

یا حسین تو سمبل آزادگان درس و مشق و الگوی دل دادگان هر جایی با قیامت ناب شد ای ره و راه همه آزادگان نام آزادی زتو حرمت گرفت عشق و شور از عشق تو قدرت گرفت از زمانی که بشر قدم بر کره خاکی گذاشته است. هیچ حادثه ای مانند حماسه کربلاـ ندیده است؛ حماسه ای که «در یک سو پاک ترین و نیکوترین انسان ها قرار داشتند و در سوی دیگر، ناپاک ترین و زشت ترین انسان ها».حماسه ای که بعد از گذشت ۱۴۰۰ سال هنوز شور می آفریند، تحرُک ایجاد می کند وملت ها را به خروش می آورد حماسه ای که در آن زن و مرد، کودک و نوجوان، جوان و پیرسهم دارند: کودکی شش ماهه به شهادت می رسد، نوجوانی به قربانگاه می رود، و حسین (ع) اسماعیلش علی اکبر را به میدان شهادت می فرستد، علمداری و جوانمردی چون عباس، پرچم رشادت و مردانگی بر می افرازد، پیرمردی چون حبیب بن مظاهر، حماسه می سراید و حسین (ع) سر سلسله عاشقان به قتلگاه گام می گذارد و از همه کس می برد و رو به سوی دشمن می رود و سرانجام حماسه ای بی نظیر می آفریند که از آن، هنوز فریاد زینب (س) و امام سجاد (ع) و ناله های کودکان و زنان به گوش می رسد.زینب (س) بر یزید و یزیدیان می خروشد و امام سجاد (ع) کاخ نشینان را رسوا می کند.این حماسه، امام حسین (ع) و عاشورا را تبدیل به الگویی کامل و تمام عیار برای جوامع نموده است.امام حسین (ع) جانشین رسول خدا (ص) و پیامبران الهی، با فداکاری، سکوت مرگباری را که بر جامعه اسلامی سایه انداخته بود، در هم

شکست و قیافه زشت حرکت جاهلی یزید را آشکار کرد. امام با خون پاک خود، بزرگترین حماسه را در قلب تاریخ نوشت و به نسل های آینده درسی فراموش نشدنی داد. امام حسین (ع) مسیر اسلام واقعی را به مسلمانان نشان داد و دسیسه های بنی امیه را در هم کوبید و آخرین تلاش های ظالمانه آنها را خنثی کرد.امام حسین (ع) کشتی نجات و چراغ هدایت است. او سرزمین کربلا ـ را تجلی گاه فضایل اخلاقی، رحمت، عشق، معرفت و تقوا و شهادت قرار دارد. دستگاه پلید بنی امیه پس از شهادتش فهمید که کشته حسین (ع) از زنده اش برای مقاصد آنها مزاحم تراست. و این امر دقیقاً ریشه در الگو بودن امام حسین (ع) نه تنها برای مسلمانان و شیعیان بلکه برای سایر آزاداندیشان و مردمان عدالت خواه جهان است. به طوری که بسیاری از انقلاب ها و حرکت های اصلاحی در جوامع مسلمان و غیر مسلمان با الهام ازحرکت حماسی امام حسین (ع) به وقوع پیوسته است.اینک، پرسشی اساسی که این پژوهش به دنبال یافتن پاسخی برای آن است، این است که «با توجه به الگو بودن امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی از یک طرف و به مقصود رسیدن اهداف دوره راهنمایی تحصیلی در زمینه های اعتقادی، سیاسی، اخلاقی و اجتماعی از طرف دیگر؛ سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشواریی در کتاب های درسی چگونه است؟ آیا آن چنان که باید و شاید به آن پرداخته شده یا خیر؟ سهم امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی در تدوین کتاب های درسی چقدر بوده؟»

اهمیت و ضرورت موضوع

اشاره

سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی در وجود خودش درس عزت،فداکاری،شجاعت، شهامت، غیرت آزادی خواهی، عدالت طلبی، صبر، قیام برای

امر به معروف و نهی از منکر، شـهادت طلبی، جهاد در راه حق و حقیت، عرفان،توحید،عبادت، و... را به یادگار گذاشته است. این فضایل از امام حسـین (ع) و فرهنگ عاشورایی الگویی کامل و تمام عیار برای انسان های آزاده، از هر دین و آیین ترسـیم نمـوده است.بخش مهمی از توفیق یـک مکتب فکری، در پرورش پیروان خود، ارائه و تثبیت الگوهـا و نمونه هـای مورد قبول خویش است. این الگوها و نمونه ها، بمثابه علامت و سـمت و جهت حرکت، به جانب کمال مطلوب، بر بستر مکتب مورد نظر را عملاًـ مشـخص نموده،از انحراف و سـقوط رهروان و رهپویـانی که به موجب طـبیعت و سـرشت خویش «قهرمـان جو» ینـد، جلوگیری می نماینـد. حتی مکتب هـای الحـادی، از نقش مؤثر و تعیین کننـده «الگو» و «شـاخص» و ارائه و تثبیت آن به عنوان دسـتاورد خود و تبلور انسـان ایـده آل دربستر خویش، غفلت نورزیـده انـد! و مشاهـده می شود که مثلًا مکتب ماتریالیسم هم، برروی چهره هـایی نظیر مـارکس، لنین، چه گـوارا و.. انگشت می گـذارد. از سوی دیگر معرفی الگو برای نوجوانـان در دروه راهنمایی در درونی کردن ارزش ها از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار است. کتاب های درسی در انتقال الگوها و شاخص ها به دانش آموزان نقش اساسـی و کلیدی را ایفا می نماید، بنابراین ضروری و لازم دانستیم در مورد سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشواریی به عنوان الگویی کامل برای زندگی، پژوهشی ارائه نماییم.

حدود و قلمرو مسأله

در این پژوهش فقط کتاب های درسـی دوره راهنمایی که به نوعی با امام حسـین (ع) وفرهنگ عاشورایی ارتباط دارند، مورد بررسی قرار گرفته است و کتاب های فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی، ادبیات فارسی، تاریخ و اجتماعی این دوره (۸۲۸۱) که

جمعاً ۱۲ کتاب می باشد، مد نظر بوده است.

پیشینه پژوهش

کارهای پژوهشی و تألیفی بسیاری تاکنون در ابعاد شخصیت امام حسین (ع) و فرهنگ عاشوریی انجام شده، ولی نگارنده به پژوهشی با این عنوان و در این قلمرو برخورد نکرده است. از این رو «بررسی سیمای امام حسین (ع)» و فرهنگ عاشورایی در کتاب های درسی دوره راهنمایی تحصیلی در نوع خود تازه است.

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی تحلیلی است. اطلاعات لازم صرفاً به صورت کتابخانه ای گرد آمده است. برای گرد آوری اطلاعات در روش کتابخانه ای، از شیوه فیش برداری و نسخه برداری استفاده شده است.

مفاهیم و اصطلاحات

کتب درسی: در این پژوهش منظور از کتب درسی، کتاب هایی است که از طرف دفتر برنامه ریزی و تألیف کتاب های درسی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزش و پرورش برای دوره سه ساله راهنمایی تحصیلی تدوین و تألیف گردیده است.در این پژوهش کتاب های: فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی پایه اول با کد (۱۰۵) پایه دوم با کد (۱۱۹)، پایه سوم با کد (۱۳۵)؛ فارسی پایه اول با کد (۱۰۱)، پایه دوم با کد (۱۱۵)، پایه سوم با کد(۱۳۱)؛ تاریخ پایه اول با کد (۱۰۶)، پایه دوم با کد (۱۲۰)، پایه سوم با کد (۱۳۶)، تعلیمات اجتماعی پایه اول با کد (۱۰۸)، پایه دوم با کد (۱۲۲)، پایه سوم با کد (۱۳۸)؛چاپ ۱۳۸۱ مورد نظر نگارنده است.

پیش فرض های پژوهش

ابعاد وجودی و شخصیتی امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی با توجه به اهداف دوره راهنمایی، بسیار کم رنگ مطرح گردیده است و از ظرفیت بالای فرهنگ عاشورایی برای رسیدن به اهداف اعتقادی، سیاسی، اخلاقی و اجتماعی دوره راهنمایی بسیار کم بهره گرفته شده است.

مبانی نظری پژوهش

تعلیم و تربیت دینی دانش آموزان

بدون تردید اساسی ترین رسالت کارگزاران جامعه اسلامی پاسداری از دستاورهای انقلاب اسلامی و حاکمیت بخشیدن به ارزش های الهی است. در این رهگذر بیشترین مسئولیت متوجه دست اندرکاران نظام آموزشی کشور است، چرا که در هر جامعه، مدرسه به عنوان پل انتقال آرمان ها و ارزش های حاکم به خانواده مطرح است.دین در اصل بر ایمان استوار است. ایمان نوعی باور عمیق روانی است که نه تنها دنیای روان شناختی انسان را متأثر می سازد، بلکه رفتارهای آدمی را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. روان آدمی یا به تعبیر روان شناسی، شخصیت انسان دارای سه بخش مهم امیال، عقل و قلب است. تربیت

دینی، بـدون تـوجه بـه چنین ساختـاری از شخصـیت انسـان،میسـر نیست. مربی در کـار خـویش می بایـد نـاظر بر هر بخشـی از شخصـیت متربی،برنـامه هـای ویژه ای را مـدنظر قرار دهـد.تربیت دینی در اصـل عبـارت است از: «فعـال سـازی، سـالم سازی، خلوص و رشـد کارکردهـای قلب و در جهت قرب به پروردگار عالم». تربیت دینی اگر با چنین تعریفی تحقّق پـذیرد، هـدایت سایر سطوح شخصیت به سادگی امکان پذیر خواهد بود. در غیر این صورت تربیت دینی کاری بس دشوار و تلخ جلوه خواهد کرد.در روان شناسـی رشد، سنین نوجوانی در حدود ۱۳،۱۴ سالگی، با تغییراتی به شـکل گرایش به مذهب، عدالت خواهی و نشان دادن تمایلات معنوی، مشخص شده است.نوجوان از این سنین، همراه با تغییراتی که در

سایر بخش های شخصیتی از خود نشان می دهد، گرایش هایی را به سمت معنویت و مذهب از خود بروز می دهد. این گرایش ها،فعال شدن قلب برای دریافت آموزه های دینی را نشان می هند. قلب انسان در این وهله از زندگی، خود را آماده دریافت معنویت نشان می دهد. پاسخ دادن به این نیاز تنها با حرف و آموزش معارف دینی امکان پذیر نیست، بلکه وجود قلب هایی که خود معنویت رادریافته اند و حقایقی را مشاهده کرده و با آن زیسته اند، پاسخ گوی چنین نیازی اند.دل، سخن اهل دل را می شنود و آن را می پذیرد. غیر اهل دل، از جمله آنان که دین راتنها در عادت های خود یافته اند یا این که دین را تنها در تصورات خود حفظ کرده اند،نمی توانند بر دل اثر بگذارند نوجوانان و جوانانی که در جای جای این جهان، الگوهایی معنویت را از آنان که خود اهل دل اند و به مشاهده قلبی حقایق عالم نشسته اند بیابند،غذای روح خود را یافته، جذب آن می شوند. ولی آنانی که از این بخت بدورند، پس ازمدتی وقتی برای نیاز درونی خود، پاسخی نمی یابند، خود را به سطوح دیگر شخصیت مشغول ساخته، یا یکسره پاسخ گوی امیال خویش می شوند یا انرژی روانی خود را به تمامی صرف فعالیت های عقلی از جمله علم و فلسفه می سازند.بدون شک از مؤثرترین روش های تربیتی، روش الگویی و القای پیام به صورت غیر مستقیم است، در روش الگویی و غیر مستقیم، مخاطبان خود فرصت می یابند که با انگیزه و تمایل قلبی به موضوع مورد نظر توجه کنند و بدون کمترین فشار ذهنی و روانی پذیرای پیام شوند. امام حسین (ع)، فرهنگ عاشورایی که برای بشریت به یادگار گذاشت همان قلب

هایی است که خود معنویت را در حد کمال آن دریافته و حقایق را مشاهده کردند و با آن زیستن. لذا چنین الگویی کامل در جان و نهاد هر نوجوان و جوان،در جای جای این جهان نفوذ و اثر خواهد داشت، و کتاب های درسی یکی از مهمترین وسایلی است که می تواند با ترسیم صحیح و کامل از سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشوراییِ، نوجوان و جوان را در دست یابی به چنین الگویی برای پاسخ گویی به نیازهای درونی خویش کمک کند.

جایگاه امام حسین و فرهنگ عاشورایی در اهداف دوره راهنمایی تحصیلی

اشاره

در رأی صادره در جلسه ۱۶۳۷ شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۲۹ / ۲ / ۱۳۷۹ چنین آمده است:«در راستای رسالت و مأموریت آموزش و پرورش و جهت دهی به رشد همه جانبه دانش آموزان بر پایه تعالیم و دستورات دین مبین اسلام، اهداف دوره راهنمایی تحصیلی به شرح زیر تعیین می شود. مدیران، برنامه ریزان و همه افرادی که در تعلیم و تربیت دانش آموزان نقشی بر عهده دارند، مکلفند در برنامه ریزی امور، سازماندهی فعالیت ها و انجام وظایف مربوط به گونه ای اقدام نمایند که تا پایان دوره تحصیلی دستیابی دانش آموزان به اهداف تعیین شده ممکن باشد».هدف های تعیین شده در شورای عالی آموزش و پرورش برای دوره راهنمایی تحصیلی شامل ۸ فصل و ۱۰۵ بند است.در فصل اهداف اعتقادی در بندهای ۳، ۵، ۶، ۱۰، ۱۵ و ۱۶ چنین آمده است:«بند ۳: با انبیاء و ائمه معصومین (ع) آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنها علاقه نشان می دهد.بند ۵: به رعایت تولّی و تبرّی توجه دارد.بند ۶: با اولیای دین، بزرگان و شخصیت های اسلامی آشنایی دارد و به مطالعه زندگی آنها علاقه نشان می دهد.بند ۱۰: با تاریخ صدر

اسلام آشنا و به آن علاقه نشان می دهد.بند ۱۵: به انجام امر معروف و نهی از منکر علاقه نشان می دهد.بند ۱۶:معنای جهاد و شهادت را می داند و به حضور در صحنه های دفاع از دین علاقه نشان می دهد»و در فصل اهداف اخلاقی در بندهای ۲ و ۲۰ چنین آمده است:«.. بند ۲: به ارزش های اخلاقی علاقه نشان می دهد.بند ۲۰: خوب را از بد تشخیص می دهد و گرایش به خوبی دارد.»همچنین در فصل اهداف سیاسی در بندهای ۶ و ۷ آمده است:«..بند ۶: با فعالیت های سیاسی و شیوه مبارزه پیامبران و ائمه معصومین (ع) در دفاع از حق، آشنا است.بند ۷: دارای روحیه سلحشوری و دفاع از کیان کشور اسلامی است».و در فصل اهداف اجتماعی در بند ۳ و ۱۱ ذکر گردیده است:«برای گرفتن حق خود و دیگران تلاش می کند و با معنی ایثار آشناست و در مواقع لزوم از خود گذشتگی نشان می دهد».با دقت و تأمل در بندهای ذکر شده در زمینه های اعتقادی، سیاسی، اخلاقی و اجتماعی اهداف دوره راهنمایی تحصیلی می توان مشاهده نمود که یکایک آنها با سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی تطبیق و هماهنگی دارند. و بسیاری از آنها در فرهنگ عاشورایی امام حسین (ع) تجلی پیدا نموده است. اگر به حقیقت در پی دست یافتن به این اهداف هستیم، باید سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی درکتاب های درسی دوره راهنمایی بسیار پر رنگ و جذاب ترسیم شده باشد.

الگو پذیری بارزترین ویژگی دوره راهنمایی تحصیلی

الگو در زبان فارسی مترادف اسوه به زبان عربی است. راغب اصفهانی در «مفردات» اسوه را چنین تعریف کرده است:«اسوه بر وزن قدوه و اسوه بر وزن قدره، حالتی است که انسان

به هنگـام پیروزی از غیر خودش پیـدا می کنـد. اگر آن غیر خوب باشـد، الگوی خوب و اگر بـد باشـد، الگوی بـد برای انسان فراهم می شود.»انسـان هـا بیش از حرف ها و نوشـته ها، از اشـخاص و عملکردها الگو می گیرنـد، تأثیر گـذاری یک حادثه یا الگوی رفتـاری بر انـدیشه هـا و عمـل هـای مردم، بیش از گفتـار است. ازاین رو در قرآن کریم کسانی به عنوان «اسوه» معرفی شـده انـد، به ویژه بخش هـایی که به نیکی، ایمـان، صبر، مجاهـدت، ایثـار، و اطـاعت فرزانگـان اشـاره شـده، همه برای معرفی الگوست.الگو سازی در همه سـنین در انتقال و درونی کردن ارزش ها نقش بسـیار مهمی را به عهـده دارد. اما به نظر «موریس دبس» معرفی الگو در دوره بلوغ دارای اهمیت خاصـی است. وی اهمیت این مسأله را چنین بیان می کند:«در دوره بلوغ ارزش های اخلاقی به اصول تبدیل نمی شود، بلکه در وجود سرمشق های انسانی تجلی می کند و صورت هایی به خود می گیرد که نوجوانان سـعی می کننـد به هیأت آنها در آینـد نوجوانان این اشـخاص نمونه را آئینه آرمان و کمال می دانند که خود آنها را حس می کننـد».در الگو سـازی عملاًـ نمونه رفتار و کردار مطلوب در معرض دیـد فرد قرار می گیرد و موقعیت اجتماعی او را دگرگون می کنـد تا او به پیروی بپردازد و حالت نیکویی، مطابق با آن عمل نمونه در خویش پدیـد آورد. از روش الگوسازی در روان شناسـی اجتماعی به نام «همانند سازی» یاد می شود؛ یعنی شـخص سـعی می کند با شـخص یا اشخاصی که به نظرش شخصـیت قابـل قبول دارنـد، رابطه رضایت بخش برقرار کنـد و خود را هماننـد آن فرد با افراد سازد و نگرش ها، ویژگی های رفتاری و هیجان های آن فرد یا اشخاصی

رابرای خود سر مشق قرار دهد. چون اگر فرد شخص یا گروهی را بپسندد، این تمایل در اوپدید می آید که نفوذ آن شخص یا گروه را بپـذیرد و ارزش هـا و نگرش هـای خود را با ارزش ها و نگرش های آن شـخص یا گروه هماهنگ سازد. این عمل به دلیل کسب پاداش یا اجتناب از تنبیه نیست، بلکه برای این است که با آن شخص همانند شود.همان طوری که در سطور پیشین نیز اشاره شد، در روان شناسی رشد، سنین نوجوانی در حدود ۱۳ و ۱۴ سالگی، با تغییراتی به شکل گرایش به مذهب، عدالت خواهی و نشان دادن تمایلات معنوی، مشـخص گردیده است. لذا نوجوان به دنبال یافتن الگویی مناسب و مطلوب برای پاسـخ دادن به این نیازهای درونی است.

فوائد و اثرات الگوسازی از امام حسین و فرهنگ عاشورایی

اشاره

تاریخ اسـلام و شخصیت های برجسته اسلامی برای مسلمانان در همه دوره ها الگو بوده است. تعالیم دین ما و اولیاء مکتب نیز توصـیه کرده انـد کـه از نمـونه هـای متعـالی و برجسـته در زمینـه هـای اخلاـق و کمـال، سـرمشق بگیریـم. در میـان حـوادث تاریـخ،«عـاشورا» و «شـهدای کربلاـ» و فرهنـگ عـاشورایی از ویژگی خاصـی برخوردارنـد و این حماسه مانـدگار و تک تک حمـاسه آفرینـان عـاشورا، الگوی انسـان هـای حق طلب و ظلم سـتیز بوده و خواهـد بود.امـام حسـین (ع) حرکت خویش را در مبـارزه بـا طـاغوت عصـر خـودش، برای مردمـان سـرمشق و الگـو می دانـد و می فرمایـد:«فَلَکُـم ْفی اُسْـوَه؛ مـن الگـوی شـما هسـتم»نهضت عاشورا، الهام گرفته از راه انبیا و مبارزات حق جویان تاریخ و در همان مسـیر است. در تاریخ اسلام نیز، بسیاری از قیام های ضد ستم و نهضت های آزادی بخش، با الهام از حرکت عزت آفرین عاشورا شکل گرفت و به ثمر رسید.رهبر

هندوستان مهاتما گاندی می گوید:«من زندگی امام حسین (ع)، آن شهید بزرگ اسلام را به دقت خوانده ام و توجه کافی به صفحات کربلا نموده ام و بر من روشن شده است که اگر هندوستان بخواهد یک کشور پیروز گردد، بایستی از سرمشق امام حسین (ع) پیروی کند».رهبر پاکستان، محمد علی جناح نیز گفته است:«هیچ نمونه ای از شجاعت، بهتر از آن که امام حسین (ع) از لحاظ فداکاری و تهور نشان داد، در عالم پیدا نمی شود. به عقیده من تمام مسلمین باید از سرمشق این شهیدی که خود را در سرزمین عراق قربان کرد، پیروی نمایند».امام خمینی (ره) در الگو و اسوه بودن عاشورا برای نهضت پانزده خرداد می فرماید:«ملت عظیم الشأن، در سالروز شوم این فاجعه انفجارآمیزی که مصادف با پانزده خرداد ۴۲ بود، با الهام از عاشورا آن قیام کوبنده را به بار آورد. اگر عاشورا و گرمی و شور انفجاری آن نبود، معلوم نبود چنین قیامی بدون سابقه و سازماندهی واقع می شد. واقعه عظیم عاشورا از ۶۱ هجری تا خرداد ۴۲ و از آن قیام عالمی بقیه الله ارواحنا لمقدمه الفداء در هر مقطع، انقلاب ساز است».تأثیر پذیری و الگوگیری حضرت امام خمینی (ره) از نهضت عاشورا و شخص امام حسین (ع) و ستم ستیزی و ذلت ناپذیری او کاملاً روشن است. قیام عاشورا بر شکل گیری حرکت های مردمی در سال ۱۳۵۷. تأثیر مستقیم داشت. خصوصاً در مورد تبدیل شدن عزاداری عاشورا و تاسوعای آن سال به یک مانور بزرگ انقلابی، که موجب فرار طاغوت از کشور ایران شد و انقلاب اسلامی را به پیروزی نزدیک تر نمود.تأثیر واقعه کربلا بر مقاومت مردم ایران در دوران هشت سال دفاع

مقدس در جنگ تحمیلی، آن قدر زیاد بود که جوانان با یاد امام حسین (ع) و شعارهای او با الگوگیری از یاران و فرزندان آن امام همام، به میدان می رفتند و حماسه ها می آفریدند و تا پای جان می ایستادند و شربت شیرین شهادت را می نوشیدند. فرهنگ عاشورا، یکی از عوامل معنوی و فرهنگی تأثیر گذار در پیروزی هشت سال دفاع مقدس است. در یک نمونه آماری از وصیت نامه شهیدان که مورد تحقیق قرار گرفته، ۴۰۰ درصد به امام حسین (ع) استناد شده است. یعنی در هر وصیت نامه به صورت میانگین، حداقل چهار بار یا اسم امام حسین (ع) برده شده یا کربلا یا عاشورا یا حضرت زینب (س) یا حضرت علی اکبر (ع) یا حضرت ابوالفضل (ع) و اقتدا کردن و الگو قرار دادن آن ها.مقاومت رهبر معظم انقلاب و کارگزاران نظام در مقابل استکبار جهانی، متأثّر از بُعدسیاسی نهضت عاشورا و فرهنگ عاشورایی است. به طوری که با وجود قدرتمندی دشمن هیچ هراسی به دل راه نمی دهند و مردانه و شجاعانه با شهامت تمام ایستاده اند.مردم مقاوم لبنان به واسطه الگو قرار دادن امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی توانستند اسرائیل را از خاک خود بیرون کنند. آنها با انجام ۲۰۰ عملیات استشهادی دشمن را مجبور به عقب نشینی کردند. دکتر حسن رحیم پور ازغدی در جمع دانشجویان دانشگاه مشهد در این رابطه می گوید:«جوانان فلسطینی و لبنانی دفاع را از شما (ملت عاشورایی ایران) آموختند. از شهرهای فلسطین اشغالی، اهل سنت برای تلویزیون المنار نامه می نویسند این حسین (ع) که لبنان را آزاد کرد، می شود فلسطین را هم آزاد کند، زیرا حزب الله لبنان با نام امام حسین

(ع) عملیات استشهادی انجام می دادند.»

آموزه های فرهنگ عاشورایی

مقام معظم رهبری در دیدار با نیروهای مقاومت بسیج در تاریخ ۲۳ / ۴ / ۱۳۷۱، درمورد درس ها و عبرت های عاشورا فرمودند: «این حادثه عظیم از دو جهت قابل تأمل وتدبر است.جهت اول درس های عاشوراست. عاشورا پیام ها و درس هایی دارد. عاشورا به ما درس می دهد که برای حفظ دین باید فداکاری کرد... جهت دوم از جهات مربوط به حادثه عاشورا، عبرت های عاشورا است... اولین عبرتی که در قضیه عاشورا ما را متوجه خود می کند، این است که ببینیم چه شد که پنجاه سال بعد از درگذشت پیغمبر (ع) جامعه اسلامی به آن حد رسید که مثل امام حسین (ع) ناچار شد برای نجات جامعه این چنین فداکاری بکند... ببینیم چه شد فردی مثل یزید بر جامعه اسلامی حاکم شد...»فرهنگ عاشورایی دارای آموزه های اخلاقی، سیاسی، اجتماعی، و احساسی و... می باشد که ما در این نوشتار به برخی از آنها به صورت فهرست وار اشاره می کنیم. از این آموزه ها با توجه به اهداف دوره راهنمایی می توان در جهت تدوین کتاب درسی این دوره استفاده نمود.

آموزه های سیاسی

حرکت و نهضت امام حسین (ع) یک جنبش خصوصی و یا خانوادگی نبود، بلکه حرکتی عظیم و انقلابی علیه حکومت وسیع بنی امیه بود و از این رو یک حرکت سیاسی محسوب می شود که از جهات گوناگون می تواند سرمشق و الگوی سیاسی جوامع باشد و در خود آموزه های سیاسی بسیاری را دارد از جمله:۱ رعایت تعهدات و پیمان های سیاسی ۲ چگونگی مذاکرات سیاسی ۳ علل قیام امام حسین (ع)۴ مراحل برخورد با یک حکومت ستمگر و جبّار۵ عدم پذیرش ذلت سیاسی ۶ امر به معروف و نهی از منکر۷ طرح مسئله مهم رهبری دینی و رهبران حق.

آموزه های نظامی

وقتی انسان از دیدگاه نظامی به قیام عاشورا نظر می کند، به نکات ظریفی برخورد می کند که امام حسین (ع) به آنها توجّه کرده است و به نظر می رسد که او افسری نظامی است که در دانشکده های افسری بزرگ جهان، دوره های عالی نظامی و فرماندهی راگذرانده است. برنامه های نظامی امام حسین (ع) در قیام عاشورا آموزه های زیادی دارد که به برخی از آنها اشاره می کنیم:۱ رعایت تاکتیک های نظامی و مسائل امنیتی و حفاظتی ۲ نظم در سپاه و فرماندهی ۳ حفظ روحیه نیروهای رزمنده ۷ رعایت نکات امنیتی در فرستادن نامه و سفیر ۸ ایجاد امید به آینده در دل رزمندگان ۹ مجهز کردن سپاه از نظر تدارکات و مسائل اقتصادی و....

آموزه های اخلاقی

یکی از ابعاد آموزنده قیام امام حسین (ع) نکات اخلاقی بود که ایشان و یارانشان در مراحل مختلف رعایت می کردند. این نکته های اخلاقی عاشورا، آموزنده و سرمشق همه پیروان امام حسین (ع) در طول تاریخ است.در این نوشتار به بعضی از آنها اشاره می کنیم:۱ رعایت ادب ۲ انصاف و عدالت۳ علاقه و محبت به یاران و اهل بیت:۴ راستی با اصحاب۵ خدمت به فقرا و

یتیمان ۶ اهمیت به نماز۷ علاقه به تلاوت قرآن ۸ آزادگی و آزادمنشی۹ غیرت ۱۰ شهادت طلبی ۱۱ جاذبه قوی ۱۲ صبر و استقامت ۱۳ اخلاص در هدف ۱۴ الگوی شجاعت و شهامت و....

سیمای امام حسین و فرهنگ عاشورایی در کتاب های درسی

در کتاب های فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی دوره راهنمایی

سال اول راهنمایی

در درس چهارم این کتاب با موضوع «انتقال به جهان آخرت» درباره جهان پس از مرگ و چگونگی آن در نظر اهل ایمان و کفر... مطالبی عنوان گردیده است. در قسمتی ازاین مطالب حدیثی از امام حسین (ع) در مورد مرگ و چگونگی انتقال به جهان آخرت ذکر گردیده است:«...امام حسین (ع) در روز و شب عاشورا به یاران وفادار خود که در انتظار شهادت نشسته بودند، فرمود: ای یاران وفادار من، ای بلند پایگان، در جهاد با دشمن و دفاع از دین پایداری کنید و بدانید که مرگ همانند پلی است که شما را از سختی ها و دشواری ها می رهاند و به جهان جاویدان منتقل می کند. آیا کسی پیدا می شود که نخواهد از یک زندان دردناک به جایگاهی آباد و غنی و باغی زیبا منتقل شود؟ ولی مرگ برای دشمنان شما همانند پلی است که آنها را از کاخ زیبا به زندانی سخت و دردناک منتقل می سازد.».هم چنین در درس ۲۲ کتاب مذکور با موضوع

«نماز را با جماعت بخوانیم» در مورد هدایت و آثار پُربار برگزاری نماز جماعت مطالبی ذکر شده است. در قسمتی از این مطالب به برگزاری نماز جماعت توسط امام حسین (ع) و یارانش در عاشورا اشاره گردیده است:«...امام حسین (ع) روز عاشورا در اوج جنگ، به نماز ایستاد و با عده ای از یاران شجاع و وفادارش آخرین نماز جماعت خود را اقامه فرمود.»

سال دوم راهنمایی

در این کتاب هیچ مطلبی در مورد سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی مشاهده نشد.

سال سوم راهنمایی

در درس نهم این کتاب با موضوع «اجتهاد و رهبری» در مورد مفهوم اجتهاد و رهبری و ویژگی های هریک مطالبی عنوان شده است. در قسمتی از این مطالب به حدیثی از امام حسین (ع) درباره ویژگی های فقیه اشاره شده است:«...امام حسین (ع) می فرماید: اجرای امور و قوانین دین در دست فقیهانی است که بر حلال و حرام دین امین باشند.»در درس چهاردهم این کتاب با موضوع «اهل بیت پیامبر، حاملان علوم الهی» نیز، درمورد اهل بیت: به عنوان جانشینان پیامبر و حاملان علوم الهی مطالب آموزنده ای درج گردیده است. در قسمتی از این مطالب به امامت امام حسین (ع) و اولادش اشاره شده است:«...آن گاه رسول خدا به فرزندم حسن اشاره کرد و فرمود: اول آن ها، حسن است.سپس نگاهی به حسین نمود و فرمود: دومین آن ها حسین است. و بقیه، از اولاد حسین هستند.امام صادق (ع) فرمود: حدیث من حدیث پدرم است و حدیث پدرم حدیث جدّم و حدیث جدّم، حدیث امام حسین و حدیث امام حسین، حدیث امام حسن و حدیث امام حسن، حدیث پدرش امیرالمؤمنین و حدیث امیرالمؤمنین، حدیث رسول خدا و حدیث رسول خدا، قول خدای متعال است.»هم چنین در درس پانزدهم کتاب مذکور با موضوع «رفتار ائمه در برابر خلفای جور» درمورد سیره عملی و رفتار ائمه (ع) در برابر رفتار ظالمانه و ضد اسلامی خلفای جور زمان خودشان مطالبی آورده شده است. در قسمتی از این مطالب به رفتار امام حسین (ع) در مقابل بنی امیه اشاره شده است:«... امام حسین (ع) برای رسوا کردن حکومت

بنی امیه، مصلحت اسلام و مسلمانان را در این دید که قیام کند و به جهانیان بفهماند که فرزند پیغمبر با حکومت ضد اسلامی یزید مخالف است و با آن مبارزه می کند؛ حتی اگر خود و فرزندانش (و حتی فرزند شیرخوارش) در این جهاد مقدس به شهادت رسند. امامان دیگر هدف امام حسین (ع) را پی گیری کردند و هر یک با توجه به اوضاع و شرایط ویژه ای که با آن رو به رو بود،شیوه های مناسبی را در پیش گرفت.... امام خمینی (ره) می فرماید: شهادت امیرالمؤمنین (ع) و نیز امام حسین (ع) و حبس و شکنجه و تبعید و مسمومیت های ائمه: همه در جهت مبارزات سیاسی شیعیان علیه ستمگرها بوده است و در یک کلمه، مبارزه و فعالیت سیاسی بخش مهمی از مسئولیت های مذهبی است.»در درس شانزدهم این کتاب نیز با موضوع «شیعه و سنی» در مورد عقیده دو دسته بزرگ مسلمانان یعنی شیعه و سنی در مورد جانشینی پیامبر (ص) مطالبی آمده است. در قسمتی از این مطالب به امامت امام حسین (ع) اشاره شده است:«... حضرت علی بن ابیطالب هم به امر پیامبر (ص) امامان بعد از خود به ویژه امام بعد از خود، حضرت امام حسن (ع) را به مردم معرفی فرمود و امام حسن برادرش امام حسین را به سفارش پیامبر و به امر خدا برای امامت معرفی نمود. امام حسین هم به سفارش پیامبر و به امر خدا، فرزندش امام سجاد (ع) رابه امامت معرفی کرد و به این ترتیب، تا امام دوازدهم، هر امامی امام بعد از خود را تعیین و معرفی فرمود.»

سیمای امام حسین و فرهنگ عاشورایی در کتب ادبیات فارسی دوره راهنمایی تحصیلی

فارسی سال اول راهنمایی

در درس سوم با موضوع «چشمان مادر

بزرگ»، خاطره مادر بزرگی از دوران شکوهمند انقلاب اسلامی درج گردیده است. در قسمتی از این خاطره به «اربعین حسینی» اشاره شده است:«... در راه پیمایی با شکوه ۲۹ دی، سال ۵۷ که مصادف با اربعین حسینی بود، درآغوش عمو ابراهیم به راهپیمایی رفتی....»هم چنین در درس دوازدهم کتاب مذکور با موضوع «سرزمین افتخار و حماسه» در مورد ویژگی های مردم غیور آذربایجان مطالبی ذکر شده است. در قسمتی از این مطالب به تجمع مردم در مراسم های مذهبی از جمله مُحرم اشاره شده است:«...گسترده ترین و پرشورترین تجمع مردم در مراسم مذهبی به چشم می خورد.ماه های محرم و صفر و رمضان، تکیه ها و مسجدها از جمعیت مالامال می شود....»

فارسی سال دوم راهنمایی

در درس چهارم این کتاب با موضوع «فرمانده من» خاطره ای از فداکاری ها و ایثارگری ها هشت سال دفاع مقدس درج گردیده است. در قسمتی از این خاطره به نام مقدس امام حسین (ع) اشاره شده است: «... خم شد و دست هایش را به سوی بدن بی جان فرمانده دراز کرد. کتاب کوچک دعا، تسبیح، سربند سبز «یا حسین شهید» و چند برگه یادداشت و بالاخره قرآن جیبی که عکس مادر و پدر پیرش در آن بود...».

فارسی سال سوم راهنمایی

در درس یازدهم این کتاب با موضوع «سفری به شهر بادگیرها» مطلبی از کتاب ارزیابی شتاب زده نوشته جلال آل احمد آورده شده است. در قسمتی از این مطالب به محرم در یزد اشاره شده است:«...یزد از یک نظر موزه ابزار عزاداری های محرم است. سه چهار تا نخل بزرگ درگوشه و کنار شهر است. در روزگاری که آسمان شهر را شبکه بندی درهم و برهم سیم کشی های برق و تلفن مغشوش نکرده بود، برای حرکت دادن هر کدام از آن ها دست ِکم صد مرد لازم بود....»همچنین در درس هفدهم کتاب مذکور با موضوع «نمایش در ایران» مطالبی در مورد تعزیه آورده شده است:«از دیرباز در ایران گونه ای نمایش اجرا می شده است که به آن «تعزیه» یا «شبیه خوانی» می گویند. منشأ تعزیه، اجرای مراسم سوگواری برای شخصیت های اسطوره ای در ایران قدیم است. اما امروزه منظور از آن، نمایش های مذهبی و به نمایش در آوردن واقعه کربلاست.تعزیه زیر نظر شبیه گردان یا تعزیه گردان اجرا می شود. وی نسخه های تعزیه را تنظیم و لباس اشخاص مختلف نمایش را تعیین می کند. هم چنین تنظیم صحنه و توزیع نقش ها را به عهده دارد. هنگام نمایش تعزیه نیز،

با اشاره دست و عصا، شبیه ها و دسته های موسیقی را هدایت می کند و به آنان دستورهای لازم را می دهد. در قدیم هر سال در دو ماه محرم و صفر اجرا می گردید، هم اکنون نیز در بعضی روستاها و شهرهای کوچک اجرا می شود. تعزیه خوان ها مطالب خود را به شعر و آواز خوش می خوانند. آوازها مناسب با موقع و مقام و روحیّه شبیه است. در تعزیه چهره آرایی مرسوم نیست امّا باید صورت اشخاص با نقشی که به عهده دارند، متناسب باشد، مثلاً برای مخالف خوان هامثل شمر و یزید چهره های خشن انتخاب می کنند.در اواخر دوره قاجار برای ترویج تعزیه کوشش فراوانی شد. در این دوره شبیه خوانی را با تشریفات مفصل و با شکوه بسیار در محلی به نام تکیه دولت اجرا می کردند.»در قسمت «اَعلام» کتاب فارسی سال سوم راهنمایی در مورد کلمه «کربلا» چنین آمده است:«شهری در کنار رودخانه فرات که امروز جزء کشور عراق است. کربلا در سال ۶۱ بیابانی بوده است. پس از شهادت حضرت امام حسین (ع) مورد توجه شیعیان قرار گرفت و پس از بنای مرقد شهدا، به تدریج مرکز جمعیت شد.»

سیمای امام حسین و فرهنگ عاشورایی در کتاب های تاریخ دوره راهنمایی تحصیلی

تاریخ اول راهنمایی

در این کتاب که بیشترین مباحث آن (۱۵ درس) مربوط به تاریخ ایران باستان (پیش از اسلام) و ۳ درس آن مربوط به تاریخ اسلام است، مطلبی در مورد سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی درج نگردیده است.

تاریخ دوم راهنمایی

در درس سوم این کتاب با موضوع «خلافت بنی امیه در دمشق» به قیام امام حسین (ع) علیه حکومت یزید و حماسه عاشورا پرداخته شده است. می توان گفت این درس تماماً به امام حسین (ع) اختصاص دارد. در این درس آورده شده است:«... یکی از آخرین اقدامات معاویه این بود که فرزندش، یزید را به جانشینی خود تعیین کرد. حسین بن علی (ع) امام سوم شیعیان با این گونه اقدامات معاویه به مخالفت برخاست.معاویه در سال ۶۰ هجری مرد و پسرش به جای او نشست. یزید مردی فاسد، شراب خوار و مخالف اسلام بود و امام حسین (ع) از همان آغاز، با او به مخالفت برخاست، به همین جهت، یزید نامه ای به حاکم مدینه نوشت و به او دستور داد که از امام حسین (ع) برای اطاعت از یزید، بیعت بگیرد و اگر بیعت را نپذیرفت، او را بکشد. حاکم مدینه در صدد اجرای دستور برآمد. در نتیجه امام حسین (ع) با خانواده خود از مدینه به مکه رفتند. با انتشار خبر مرگ معاویه و مخالفت امام حسین با حکومت یزید، مردم کوفه نامه های فراوانی به حضرت نوشتند و از او خواستند به عراق برود امام (ع) برای فراهم ساختن مقدمات قیام علیه یزید، پسر عموی خود مسلم بن عقیل را به کوفه فرستاد. در کوفه هجده هزار نفر برای خلافت امام حسین (ع) با مسلم بیعت کردند. چون یزید از

این ماجرا آگاه شـد یکی از فرمانـدهان حیله گر و بی رحم خود را به نام عبیـدالله بن زیاد به کوفه فرسـتاد. با ورود عبیـدالله بن زیاد به کوفه مردم این شـهر ترسـیدند و پیمان شکنی کردند و مسلم را تنها گذاشتند. عبیدالله نیز مسلم را که مسلمانی شجاع و فداکار بود، دسـتگیر کرد و به شـهادت رساند. هنگامی که مردم کوفه با مسـلم بیعت کردند، مسـلم نامه ای به امام حسـین (ع) نوشت و به ایشـان اطلاع داد که به کوفه بیایـد.امام (ع) نیز بـا خانواده و یاران خود به سوی عراق حرکت کرد، اما در نزدیکی کوفه، ازپیمان شکنی مردم این شهر و شهادت مسلم آگاه شد. در این هنگام به دستور عبیدالله ابن زیاد شخصی به نام حُرّ، امام حسـین (ع) و همراهـانش را زیر نظر گرفتـه بـود.کمی بعـد، عبیـدالله بن زیـاد، عمر بن سـعد را به همراه سـی هزار نفر به کربلا فرسـتاد. به عمر بن سعد وعده داده بودند که اگر امام حسین (ع) را به شهادت برساند، حکومت ری رابه او خواهد داد (در آن زمان ری از شـهرهای بزرگ و مهم ایران بود)؛ به همین جهت، او امام و یارانش را محاصـره کرد و آب را بر روی آنان بست. در طول این مـدت،امـام (ع) بارهـا بـا لشکر عمر بن سـعد که بیشتر آن ها از مردم کوفه بودنـد، صـحبت کرد اما آنان که دنیا دوستی و گناه وجودشان را فراگرفته بود، سـخنان امام (ع) را نپذیرفتند.در روز عاشورای سال ۶۱ هجری، در حالی که تنها ۷۲ تن از یاران امام مانده بودند،جنگ آغاز شد. در آغاز جنگ، حرّ که

سخنـان امـام حسـین (ع) او را آگاه ساخته بود، به امام (ع) پیوست و با سـپاه یزیـد جنگیـد تا به شـهادت رسـید. جنگ در روز عاشورا از صبح تا حدود ظهر به طول انجامید. سـرانجام، همه یاران امام حسـین (ع) که برای زنده نگاه داشـتن اسلام دلاورانه نبرد می کردند، به شـهادت رسـیدند.در واقعه کربلا، حضرت عباس برادر امام حسین و علی اکبر فرزند آن حضرت به شهادت رسـیدند. حتی سپاهیان یزید به علی اصغر، طفل شیرخواره او نیز رحم نکردند. دراین زمان، امام حسین (ع) که همه یاران خود را از دست داده بود یکّه و تنهـا به سـپاه دشـمن حمله ور شـد. سـپاهیان یزیـد که از دلاوری و از جان گذشـتگی آن حضـرت هراسان شده بودند، پا به فرار گذاشـتند و تنها با دادن کشـته های بسـیار توانسـتند ایشان را به شـهادت برسانند. امام حسین (ع) مظهر شجاعت و ایثار و سرور شهیدان اسلام است. آن حضرت با تحمل مصیبت های بسیار و ایثار خون خود، به همگان درس آزادگی و شجاعت آموخت و اسلام را زنده ساخت. سپاهیان یزید، پس از شهادت امام (ع) به خانواده ایشان حمله ور شدند و تمـامی زنـان و کودکـان و علی بن حسـین (ع)، امام چهارم شـیعیان را که در بستر بیماری بود، به اسارت گرفتنـد و به شام نزد یزید فرستادند.یزید شهادت امام حسین (ع) و یاران فداکارش را نشانه پیروزی بنی امیه برخاندان پیامبر می دانست و از پیروزی ظـاهری خود به شـدت خوش حـال بود. اما حضـرت زینب (س) و امام سـجاد(ع) در دمشق با سـخنرانی های کوبنـده، حقیقت واقعه کربلا و چهره واقعی حکومت یزید را روشن کردند. به دنبال

این واقعه و روشنگری های خاندان علی (ع)، مسلمانان از ستم بنی امیه آگاه شدند و در عراق و ایران و مکه و مدینه علیه آنان به پا خاستند چندی بعد بنی امیه امام سجاد(ع) را نیز به شهادت رساند.«...از مهمترین علل سقوط بنی امیه، قیام امام حسین (ع) بود که با شهادت خود،امویان را رسوا ساخت و چهره ضد اسلامی آنان را بر همگان آشکار کرد.»

تاریخ سال سوم راهنمایی تحصیلی

در درس سیزدهم این کتاب با موضوع «نهضت اسلامی ایران چگونه شکل گرفت؟»،در مورد عاشورای سال ۴۲ و اقدامات ساواک و سخنرانی امام خمینی (ره) در این روز مطالبی به شرح ذیل آورده شده است:«...با فرا رسیدن ماه محرم سال ۱۳۴۲ ه.ش، امام به سخنرانان مذهبی رهنمود دادند که باید سکوت در مقابل رژیم شاه را بشکنند. امام همچنین خطر اسرائیل و عمال آنان را به مردم تذکر دادند و از مصیبت هایی که بر سر اسلام وارد شده است، سخن گفتند. درهمین زمان ساواک روز نهم محرم (تاسوعا) عده ای از سخنرانان مذهبی را احضار کرد وبا تهدید بسیار به آنان گوشزد کرد که تنها در صورتی اجازه دارند در مجالس عزاداری سخنرانی کنند که سه شرط زیر را بپذیرند:۱ علیه اسرائیل مطلبی نگویند.۲ علیه شخص اول مملکت یعنی شاه سخنی نگویند.۳ مرتب به گوش مردم نخوانند که اسلام در خطر است.با همه کنترل های شدید پلیسی و امنیتی حکومت، روز عاشورا جمعیت بسیاری از مردم تهران به خیابان ها ریختند و به طرف دانشگاه حرکت کردند و از آنجا تا مقابل کاخ مرمر پیش رفتند و شعار مرگ بر دیکتاتور را سر دادند.«...در روز عاشورا مردم شهرهای مختلف که به قصد

زیارت به قم آمده بودند با طلاب و روحانیون و گروه زیادی از مردم این شهر، برای شنیدن سخنان امام خمینی در مدرسه فیضیه و صحن های حضرت معصومه (س) و میدان آستانه اجتماع کردند... اثرات کوبنده سخنرانی امام در روز عاشورا سبب شد که رژیم تصمیم به دستگیری ایشان بگیرد.»همچنین در درس پانزدهم این کتاب با موضوع «انقلاب اسلامی ایران (۲)» به راهپیمایی های تاسوعا و عاشورای سال ۵۷ اشاره گردیده است:«... فرارسیدن ماه محرم به مبارزه، انگیزه و تحرک بیشتری می داد. به همین دلیل راهپیمایی های تاسوعا و عاشورای سال ۵۷ یکی از عظیم ترین اجتماعات مردمی در طول تاریخ بود.»

سیمای امام حسین و فرهنگ عاشورایی در کتاب های تعلیمات اجتماعی دوره راهنمایی تحصیلی

تعلیمات اجتماعی سال اول راهنمایی تحصیلی

در درس چهاردهم این کتاب با موضوع «هدف از تشکیل گروه محلّی چیست؟» درمورد کارکردهای گروه های محلی مطالبی را ذکر گردیده و در قسمتی از آن به عزاداری در ایام محرم اشاره شده است:«شما در محله خود با سایر هم محلی ها به فعالیت های مشترکی می پردازید. برگزاری جشن دهه فجر یا نیمه شعبان، ایجاد هیئت های مذهبی، درست کردن تکیه و برپایی عزاداری در ایام محرم و... از جمله این فعالیت هاست.»

تعلیمات اجتماعی سال دوم راهنمایی تحصیلی

در این کتاب که به معرفی و شناخت بعضی از مؤسسه ها از قبیل مدرسه، بانک،شهرداری، راهنمایی و رانندگی، پست، جمعیت هلال احمر و بیمه پرداخته شده است،هیچ مطلبی در مورد امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی مشاهده نشد.

تعلیمات اجتماعی سال سوم راهنمایی تحصیلی

در این کتاب که به مباحث حکومت و ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران ورابطه مردم با حکومت پرداخته شده است، هیچ مطلبی در مورد امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی دیده نشد.

نتیجه گیری

۱ بر اساس یافته های علم روان شناسی، و الگو پذیری در دوره نوجوانی دارای اهمیت خاصی است. شخص در این دوره سعی می کند با شخص یا اشخاصی که به نظرش شخصیت قابل قبول دارند، رابطه رضایت بخش برقرار کند و خود را همانند آن فرد یا افراد سازند و نگرش ها، ویژگی های رفتاری و هیجان های آن فرد یا اشخاص را برای خودالگو قرار دهد. لذا نوجوان در دوره راهنمایی تحصیلی شدیداً به دنبال «الگوها و سرمشق های» ایده آل خود می گردد. کتاب های درسی با عنوان های مختلف یکی از مؤثرترین راه ها برای رسیدن به الگوها و سرمشق های مطلوب می باشد. ولی از تمام ظرفیت های بالقوه این کتاب ها برای الگو سازی بهره برده نشده است.۲ در حدود ۱۲ بند از ۱۰۵ بند اهداف دروه راهنمایی تحصیلی که در ۸ فصل تدوین گردیده است، در قسمت اهداف اعتقادی، اخلاقی، سیاسی و اجتماعی بطور مستقیم و غیر مستقیم با موضوع امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی ارتباط دارد. مدیران و برنامه ریزان و افرای که در تعلیم و تربیت دانش آموزان نقشی بر عهده دارند، مکلفند در برنامه ریزی امور سازماندهی فعالیت ها و انجام وظایف مربوط به گونه ای اقدام کنند که تا پایان دوره تحصیلی

دستیابی دانش آموزان به اهـداف تعیین شـده ممکن باشد، ولی عملاً در تدوین کتاب های درسـی در مورد امام حسـین (ع) و فرهنگ عاشورایی چنین به نظر نمی رسد.۳ در کتاب های فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی دوره راهنمایی تحصیلی که

مجموع ۳۳۰ صفحه مطلب تدوین گردیده است، فقط یک صفحه و نصفی به امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی اختصاص یافته است.در کتاب های فارسی این دوره از مجموع ۵۵۷ صفحه مطلب. فقط حدود ۲ صفحه مطلب و در کتب تاریخ این دوره در ۲۵۵ صفحه مطلب، فقط ۴ صفحه مطلب و در کتب تعلیمات اجتماعی این دوره از مجموع ۲۶۶ صفحه، فقط یک هفتم صفحه به امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی اختصاص یافته است.۴ با توجه به نقش الگویی امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی از تمام جهات اعتقادی، اخلاقی، سیاسی، نظامی، تربیتی، احساسی، عرفانی، فرهنگی، اقتصادی،عبادی و... نه تنها برای مسلمانان و شیعیان بلکه برای غیر مسلمانان و تمام بشریت؛متأسفانه سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی در کتب درسی دروه راهنمایی بسیار کم رنگ ترسیم گردیده است و حتی نه تنها در حد اهداف تعیین شده برای این دوره های تحصیلی نمی باشد، بلکه بسیار هم از این اهداف دور می باشد.

پیشنهادها

۱ با توجه به اهداف تعیین شده برای دوره راهنمایی تحصیلی و نقش بنیادی و کلیدی الگو بودن امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی برای بشریت، کتاب های درسی با تأکید بیشتر بر روی سیمای امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورایی مورد بازنگری جدی و اصولی قرار گیرد.۲ با کمی دقت و تأمل و بررسی در تاریخ، سخنان و سیره رفتاری و عملی امام حسین (ع)؛ می توان انبوهی از مطالب زیبا و گوناگون، هماهنگ با موضوعات سرفصل های کتاب های درسی دوره راهنمایی تحصیلی را مشاهده نمود که با کمی ذوق و هنر می توان از آنها استفاده نمود.برای مثال در کتاب های تعلیمات اجتماعی دوره راهنمایی که سیمای

امام حسـین (ع) و فرهنگ عاشورایی در آن بسـیار کم رنگ و ناچیز ترسیم شده است، می توان در رابطه با خانواده، گروه ها، وظـایف گروه هـا، مشورت، رهبری، مقـاومت در مقابـل سـختی ها، از خود گذشـتگی و... مطالب بسـیاری در سـیره و رفتار و سخنان امام حسین (ع) مشاهده نمود.۳ در کتاب های فارسی این دوره که فصل اول هر سه پایه به درج مطالبی در مورد اسلام و انقلاـب اسـلامی ایران اختصـاص یافته است، می توان مطالبی در مورد نقش و تأثیر امام حسـین (ع) و فرهنگ عاشورایی در رهبری انقلاــب حضــرت امـام خمینی (ره) و همچنیـن مردم متــدین ایران، جـایگزین گردد. همچنیـن در فصـل «جلـوه هـای زنـدگی»،«اخلاـق» و «مردم شناسـی» مطالب بسـیار جالب و متنوعی از امام حسـین (ع) و فرهنگ عاشورایی و آداب و رسوم و فرهنـگ مردم در این موارد می توان ذکر نمود.۴ در کتب فرهنگ اسـلامی و تعلیمات دینی دوره راهنمایی تحصیلی در بخش های توحید، معاد، نبوت، امامت، احکام و عبادات، برنامه های سیاسـی و اجتماعی و تربیتی اسلام و نظام حکومت اسلامی و... مطالب انبوهی از سخنان و سیره و رفتار عملی امام حسین (ع) را می توان ذکر نمود.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹